

Nr 220.

Av herr **Gabrielsson m. fl.**, om framläggande av förslag angående ordnandet av den lägre lantbruksundervisningen.

I skrivelse den 26 maj 1926, nr 263, anhöll riksdagen om skyndsamt utredning rörande åtgärder för främjande av småbruksundervisningen. För verkställande av denna utredning och avgivande av förslag rörande lämpligaste sättet för ordnandet av den lägre lantbruksundervisningen bemyndigades chefen för jordbruksdepartementet den 1 juli 1928 att tillkalla särskilda utredningsmän. Sedan dessa fullgjort sitt uppdrag, överlämnade de den 30 april 1930 till Kungl. Maj:t betänkande med förslag angående ordnande av den lägre lantbruksundervisningen (statens offentliga utredningar 1930: 9).

Efter att under år 1930 inhämtat yttrande i ärendet från vissa ämbetsverk samt från hushållningssällskapen, landstingen m. fl. anförde — vid ärendets anmälan vid 1931 års riksdag — dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, att det med hänsyn till ärendets omfattning och den mångfald av spörsmål, som därvid komme under övervägande, ävensom i betraktande av de erinringar av skilda slag, som kommit till uttryck i remissyttrandena, icke syntes vara möjligt medhinna ärendets beredning och förslagens överarbetning inom sådan tid, att utredningen kunde läggas till grund för framställning till 1931 års riksdag.

Emellertid hava icke heller senare de uti berörda utredning framlagda förslagen till ett bättre ordnande av den lägre lantbruksundervisningen kommit att underställas riksdagens prövning. Endast beträffande vissa särskilda frågor berörande ifrågavarande ämne hava utredningsmännens förslag över huvud taget blivit föremål för övervägande. Sålunda har i proposition nr 65 till 1931 års riksdag angående åtgärder till höjande av det mindre jordbruket m. m. vissa i berörda utredning framställda förslag i ämnet upptagits till prövning, och i propositionen nr 84 till samma års riksdag angående anslag till den lägre mejeriundervisningen hava de i utredningen framlagda synpunkterna på denna undervisningsfråga blivit anförda. Sistnämnda fråga har emellertid ännu icke slutligt avgjorts, och vid den nu pågående sakkunnigutredningen rörande mejerihanteringen och mjölkproduktionen hava vederbörande i uppdrag att beakta jämväl detta spörsmål.

Vidare är att nämna, att efter en av jordbruksutredningen verkställd utredning angående lantbruksstyrelsens organisation ett tidigare av lägre lantbruksundervisningssakkunniga framställt förslag om inrättande av en undervisningsbyrå i lantbruksstyrelsen blivit verklighet genom beslut av 1933 års riksdag.

Av vad nu anförts framgår, att den av lägre lantbruksundervisnings-sakkunniga framlagda, omfattande utredningen hittills icke har föranlett några egentliga reformer på själva den lägre lantbruksundervisningens område. Härtill kommer nu, att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 januari 1934 förordnade, att ifrågavarande betänkande skulle, såsom icke för det dåvarande föranledande någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd, läggas till handlingarna.

Vi kunna icke anse, att det sålunda ernådda resultatet av 1926 års riksdags skrivelse i ämnet är tillfredsställande. Tvärtom finna vi starka skäl tala för att ytterligare ansträngningar göras i syfte att tillgodose de av riksdagen uttalade önskemålen i denna fråga.

Genom beslut av 1931 års riksdag omorganiserades den högre lantbruksundervisningen i vårt land. En ny anstalt för den högsta undervisningen på lantbruksområdet ävensom för jordbruksforskningen inrättades, och utbildningen av driftsledare för det större praktiska jordbruket blev omlagd. Vidare reformerades konsulentutbildningen på mejeriområdet, och institutsmässig trädgårdsundervisning blev införd. Det synes finnas anledning förvänta, att de sålunda vidtagna anordningarna för den högre fackundervisningen tillhörande lantbruket skola visa sig vara ändamålsenliga och bliva till avsett gagn.

1933 års riksdags beslut om upprättandet av en särskild undervisningsbyrå i lantbruksstyrelsen torde ävenledes böra betraktas såsom en viktig tilldragelse på lantbruksundervisningens område. Genom denna åtgärd har ifrågavarande undervisning erhållit en direkt central, som bör kunna på ett effektivt sätt hålla kontakt med undervisningen och verksamt främja dess intressen.

Vad återigen angår den lägre lantbruksundervisningen med dess olika grenar, framgår det av de ovan lämnade uppgifterna, att under senare tid föga åtgjorts för dess utveckling. Och likväl torde behovet av i olika hänseenden ingripande reformer på detta område vara ganska allmänt vitsordat. Igångsättandet av 1930 års utredning i ämnet torde utgöra ett belägg härför. För vår egen del äro vi benägna att beteckna denna fråga såsom ett av jordbruksnäringens för närvarande mest betydelsefulla problem.

I samma mån som den tekniska och ekonomiska utvecklingen inom jordbruket fortskrider, i samma mån ökas också kraven på kunskaper och praktiska färdigheter hos näringens utövare. Vi hava i själva verket nu kommit till det stadiet i jordbrukets utveckling, att den enskilde lantmannen

som regel har svårt att överblicka och för sin utkomst nyttiggöra alla de värdefulla försöksresultat och erfarenhetsrön, som ständigt framkomma på jordbrukets område, därest han icke besitter ett visst mått av ordnad fackutbildning inom sitt yrke. Vi anse det vara angeläget, att snara åtgärder vidtagas för tillgodoseende av detta behov.

Därvid synes det vara av särskild vikt, att frågan om behövliga reformer inom den fasta undervisning, som bedrives vid våra lantmanna- och lantbruksskolor, snarast upptages till förnyat övervägande. För närvarande torde endast en mycket ringa procent av årskontingenterna av nya jordbrukare erhålla yrkesutbildning vid dylik skola. Verkställda beräkningar hava givit vid handen, att i våra grannländer förhållandet i nämnda hänseende är vida gynnsammare. Målet för strävandena på detta undervisningsområde synes oss böra vara, att det stora flertalet av jordbrukets manliga ungdom erhåller den grundläggande utbildning för sin blivande verksamhet, som lantmanna- och lantbruksskolorna avse att bibringa.

För vinnande av detta mål synes böra övervägas, dels på vad sätt de nuvarande lantbruksundervisningsanstalterna och eventuellt nyupprättade sådana böra bäst rustas att tillgodose dem åvilande viktiga uppgifter, dels vilka åtgärder som böra vidtagas i syfte att jordbrukarungdomen må i betydligt ökad omfattning söka sig till nämnda skolor. I förstnämnda hänseende torde i många fall en utbyggnad av läroanstalterna vara påkallad, och vidare torde deras behov av materiella resurser för undervisningen liksom av lärarpersonal böra i ökad grad uppmärksammas. För tillströmningen av elever till dessa undervisningsanstalter torde tillgången på tillräckliga stipendiemedel spela en stor roll. Vid sidan härav påverkas emellertid elevfrekvensen enligt vår mening i mycket hög grad av det mått av ändamålsenlighet, med vilken undervisningen bedrives. Denna fråga synes vara förtjänt av särskild uppmärksamhet. I detta sammanhang vilja vi erinra, att jordbrukets ekonomiska problem numera i långt högre grad än tidigare kräva beaktande vid undervisningen. Vi önska också framhålla vikten utav, att undervisningen vid jordbrukets ungdomsskolor i möjligaste mån inriktas med hänsyn till det praktiska livets krav och att därvid särskild vikt lägges vid elevens utveckling till självverksamhet i studiarbetet.

Men även för den kvinnliga ungdomen på landsbygden har uppstått ett alltmer ökat behov av skolmässig fackutbildning. Skötseln av ett lantushåll är synnerligen krävande, och jordbrukets läge ställer stora anspråk på sparsamhet och organisation inom hemmet. Nyare undersökningar hava vitsordat den redan tidigare gängse uppfattningen, att husmodern i ett lantushåll har en tung arbetsbörda, men också att ett rikt fält ligger öppet för reformer på hemverksamhetens område, syftande till en ändamålsenligare hushållning med arbetskraft och materiella resurser och därmed en rikare livsföring. De viktigaste utbildningscentralerna för denna kvinnliga ungdom utgöra lantushållsskolorna. Även för dessa gör sig emellertid

i stort sett samma reformbehov gällande som ovan antytts beträffande yrkesskolorna för den manliga jordbrukarungdomen.

I anslutning till vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, eventuellt efter återupptagande av utredning i ämnet, snarast möjligt inför riksdagen förelägga förslag angående ordnandet av den lägre lantbruksundervisningen.

Stockholm den 20 januari 1936.

Nils Gabrielsson.

K. W. Bodin.

K. E. Johanson.
